

Оглядове досьє щодо розподілу податкових надходжень із метою забезпечення місцевих бюджетів достатніми фінансовими ресурсами*

Анотація. Із метою опрацювання пропозицій щодо збільшення доходів місцевих бюджетів в оглядовому досьє розглянуто питання розподілу податкових надходжень між Державним бюджетом України та місцевими бюджетами. Досліджено також необхідність перерозподілу коштів бюджетів та його можливі наслідки.

Основна частина.

У 2014 році Кабінетом Міністрів України було схвалено Концепцію реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні¹, метою якої було названо визначення напрямів, механізмів і строків формування ефективного місцевого самоврядування та територіальної організації влади для створення і підтримки повноцінного життєвого середовища для громадян, надання високоякісних та доступних публічних послуг, становлення інститутів прямого народовладдя, задоволення інтересів громадян в усіх сферах життєдіяльності на відповідній території, узгодження інтересів держави та територіальних громад. Концепція визначила етапи процесу децентралізації влади в Україні.

Відповідно до статті 7 Бюджетного кодексу України (далі – БКУ) бюджетна система України ґрунтується, зокрема, на принципах самостійності, що забезпечується у тому числі закріпленням за бюджетами відповідних джерел доходів бюджету, та субсидіарності, за яким розподіл видів видатків між Державним бюджетом та місцевими бюджетами, а також між місцевими бюджетами ґрунтується на необхідності максимально можливого наближення надання публічних послуг до їх безпосереднього споживача.

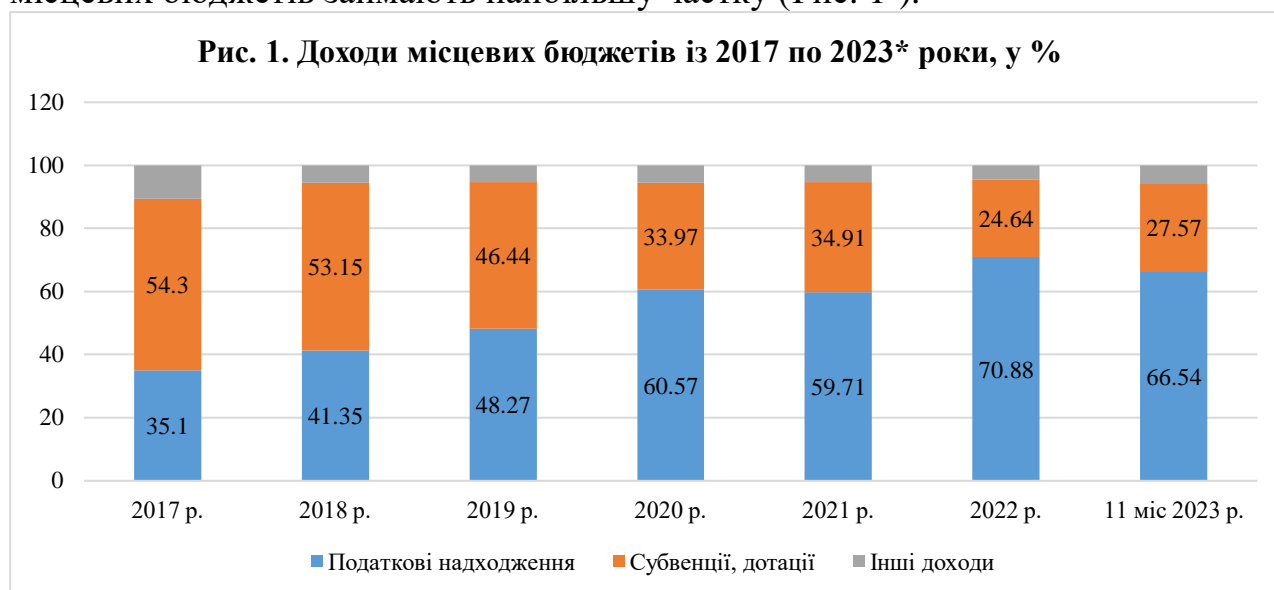
Таким чином, у процесі децентралізації та у зв'язку із наданням органам місцевого самоврядування більших повноважень, виникла необхідність збільшення фінансування бюджетів громад. Низка змін до БКУ забезпечила зростання надходжень до місцевих бюджетів, але деякі представники місцевої влади вважають, що цих фінансових ресурсів недостатньо. Нині дискутуються питання необхідності перерозподілу податкових надходжень між Державним та місцевими бюджетами, а також щодо визначення місцевого бюджету, до якого вони мають спрямовуватися.

Податки та збори в Україні встановлюються відповідно до Податкового кодексу України (далі – ПКУ) і поділяються на загальнодержавні (стаття 9 ПКУ) та місцеві (стаття 10 ПКУ). Місцеві податки та збори встановлюються органами місцевого самоврядування та справляються до відповідних місцевих бюджетів. Загальнодержавні податки за загальним правилом сплачуються до державного бюджету. Водночас згідно зі статтею 64 БКУ частина від деяких

---

¹ Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні : Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р. № 333-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80#Text>

загальнодержавних податків та зборів становить дохідну частину місцевих бюджетів. Починаючи з 2020 року, податкові надходження у структурі доходів місцевих бюджетів займають найбільшу частку (Рис. 1²).

Частка податку на доходи фізичних осіб (далі – ПДФО), що зараховується до місцевих бюджетів, складає більшу частину від усіх надходжень у структурі податкових доходів до місцевих бюджетів (див. табл. 1). Водночас фактичні надходження є нерівномірними на всій території України, що залежить від економічних чинників³, кількості населення та інших особливостей кожної окремої територіальної громади. Так, наприклад, у 2021 році співвідношення між показниками для 10 % найбагатших і 10 % найбідніших територіальних громад становило 5,7 рази, що свідчить про існування чималої нерівності між громадами⁴.

² Державний веб-портал бюджету для громадян. URL: <https://openbudget.gov.ua/>

³ Економічні чинники – це рівень доходів у громаді, ціни та податки, наявність інфраструктури та наближеність до центрів економічної діяльності, доступність та якість публічних послуг. Див.: Діагностика системи місцевого оподаткування України: аналітичні підсумки. URL: <https://decentralization.gov.ua/en/news/17147>

⁴ Де українці живуть, працюють і сплачують податки – результати дослідження U-LEAD та SKL International. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/14406>

Таблиця 1. Частки окремих податків у структурі податкових надходжень до місцевих бюджетів 2018 – 11 міс. 2023 рр.⁵, у % до загальної суми податкових надходжень

№ з/п	Податок	2018	2019	2020	2021	2022	11 міс. 2023
1.	ПДФО	59,41	61,17	62,27	61,21	69,19	66,03
2.	Місцеві податки	26,24	27,2	26,5	25,93	21,43	23,32
3.	Акцизний податок з реалізації тютюнових виробів та пального	5,93	5,07	5,45	5,15	3,32	5,13

Частка ПДФО, що відраховувалася до місцевих бюджетів, у різні роки мала різне значення (див. табл. 2).

Таблиця 2. Частка ПДФО, що зараховувалася до місцевих бюджетів відповідно до БКУ (2011 – 2024 рр., у %)

№ з/п	Рівень місцевого бюджету	Частка ПДФО, що зараховувалася до місцевого бюджету										
		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022 ⁶	2023 ⁷	2024 ⁸
1.	Сільські, селищні, міські територіальні громади (ОТГ) ⁹	25	ОТГ 60	ОТГ 60	ОТГ 60	ОТГ 60	ОТГ 60	ОТГ 60	60	64	64	64
2.	Бюджет міста Кисва	50	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40
3.	Обласні бюджети	25	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15
4.	Районні бюджети	25	60	60	60	60	60	60	0	0	0	0
5.	Міста республіканського та обласного значення	75	60	60	60	60	60	60	60	64	64	64
6.	Міста районного значення	25	0	0	0	0	0	0	60	64	64	64

Природно, що у зв'язку із тим, що ПДФО є найбільшим джерелом доходу місцевих бюджетів, постійно точаться дискусії з приводу того, до якого бюджету й у якому співвідношенні він має бути сплачений. Значний спротив представників місцевої влади викликав Закон України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо забезпечення підтримки обороноздатності держави та розвитку оборонно-промислового комплексу України», який з 1 жовтня 2023 року і до 31 грудня року, в якому буде припинено чи скасовано воєнний стан, вилучив із місцевих бюджетів так званий «військовий ПДФО» – податок від оподаткування доходів у вигляді грошового забезпечення, грошових

⁵ Місцеві податки. URL: <https://openbudget.gov.ua/>

⁶ Про Державний Бюджет на 2022 рік: Закон України від 2 грудня 2021 року № 1928-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1928-20#Text>

⁷ Про Державний Бюджет на 2023 рік: Закон України від 3 листопада 2022 року № 2710-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2710-20#n129>

⁸ Про Державний Бюджет на 2024 рік: Закон України від 9 листопада 2023 року № 3460-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-20#Text>

⁹ Об'єднані територіальні громади (ОТГ) у редакції БКУ станом на 01.01.2015 р. Цей термін використовувався на початку проведення адміністративно-територіальної реформи та був змінений на поняття «територіальна громада».

винагород та інших виплат, одержаних військовослужбовцями, поліцейськими та особами рядового і начальницького складу¹⁰. За попередніми підрахунками, сума ПДФО, що має надійти від «військового ПДФО» у 2024 році, складає 93,7 млрд грн.¹¹, і цю суму недоотримають місцеві бюджети.

Рис. 2. Співвідношення надходжень від ПДФО з трудових доходів у місцевих та державному бюджетах у 2022 р. до загальних надходжень ПДФО у зведеному бюджеті України

Предметом дискусій є й місце сплати ПДФО, який сплачується (перераховується): податковими агентами – до відповідного бюджету за їх місцезнаходженням (розташуванням) в обсягах податку, нарахованого на доходи, що виплачуються фізичній особі, крім податкових агентів-фізичних осіб (ПДФО зараховується до відповідного бюджету за місцем реєстрації такої фізичної особи у податкових органах) та фізичних осіб, які отримують доходи від особи, яка не є податковим агентом (зараховується до відповідного бюджету за податковою адресою такої фізичної особи). ПДФО з доходів за здавання фізичними особами в оренду (суборенду, емфітевзис) земельних ділянок, земельних часток (паїв), виділених або не виділених у натурі (на місцевості), сплачується податковим агентом або фізичною особою до відповідного бюджету за місцезнаходженням таких об'єктів оренди.

У дослідженнях науковців можна знайти різні думки щодо того, як саме мають розподілятися податки між державним та місцевими бюджетами. Якщо розуміти місцеві доходи як певний еквівалент комплексу локальних суспільних благ на певній території, то джерела доходів повинні бути пов'язані саме з цією територією. Для конкретизації цього положення висувається додаткова вимога – децентралізовані бюджети не повинні наповнюватися за рахунок податків, які

¹⁰ Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо забезпечення підтримки обороноздатності держави та розвитку оборонно-промислового комплексу України : Закон України від 8 листопада 2023 року № 3428-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3428-20#Text>

¹¹ Пояснювальна записка до Проекту Закону про внесення змін до розділу VI Бюджетного кодексу України щодо забезпечення підтримки обороноздатності держави та розвитку оборонно-промислового комплексу України (реєстр. № №10037 від 12.09.2023 р.). URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/CardByRn?regNum=10037&conv=9>

«експортуються» з інших регіонів, тобто оплачуються їхніми мешканцями¹². На думку Р. Масгрейва¹³, для муніципалітетів найкраще підходять майнові податки, а прогресивні прибуткові податки та податки на споживання є найоптимальнішими для органів влади центрального рівня. Але складно знайти держави, де було б повністю втілено подібний підхід.

На думку Т. Левітаса, причинами такої розбіжності між теорією та практикою є те, що, по-перше, адміністрування податків, які дають найбільші обсяги надходжень у сучасній державі – податок на додану вартість, податок на доходи фізичних осіб і податок на прибуток підприємств – більш ефективно та результативно здійснюється національним урядом, а не місцевими органами влади; по-друге, вартість надання публічних послуг, які часто передаються до сфери повноважень органів місцевого самоврядування (особливо це стосується функцій соціальної сфери, зокрема освіти, охорони здоров'я, комунальних послуг), набагато перевищує можливості бюджетних надходжень від традиційних місцевих податків, наприклад податку на нерухомість¹⁴.

Так званий «парадокс децентралізації» передбачає, що чим більше повноважень у сфері соціальних послуг передається органам місцевого самоврядування, тим більше їхні фінанси стають залежними від держави¹⁵.

Щодо місця сплати ПДФО також існують різні думки. Частина науковців пропонує зараховувати ПДФО за місцем проживання фізичних осіб-платників податку¹⁶, тієї ж думки дотримується й Мінвідновлення¹⁷. На думку експертів, подібне рішення спричинить для будь-якої територіальної громади (далі – ТГ) два протилежно спрямованих фінансових потоки: а) від мешканців громади, які працюють за її межами, потік додаткових надходжень ПДФО; б) від мешканців інших громад, які працюють на території обраної громади, потік зменшення надходжень ПДФО. Можна припустити, що згадані потоки не будуть розподілені рівномірно чи випадково. Ситуація в більшості сільських ТГ, віддалених від міст-агломерації чи локацій видобування й обробки природних копалин, складається на користь домінування першого потоку. Однак існує порівняно менша кількість громад, які є центрами тяжіння для пропозиції робочої сили, і які більше прийматимуть мешканців інших громад, ніж віддаватимуть своїх. Так, дешевша земля та часто нижчі місцеві податки сприяють винесенню на територію громад-супутників підприємств, у яких працює значна кількість мешканців міст. Подібні, формально сільські громади, стають невід'ємною складовою єдиного економічного простору міської

¹² Де українці живуть, працюють і сплачують податки – результати дослідження U-LEAD та SKL International. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/14406>

¹³ Musgrave, Richard A., and Peggy B. Musgrave. *Public Finance in Theory and Practice*. New York, McGraw-Hill Book Company, 1973. 762 p.

¹⁴ Левітас Т. Зарахування ПДФО до місцевих бюджетів в Україні: аналіз стану і перспективи. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/13780>

¹⁵ Hansjorg Blochliger & David King (2006), «Less than You Thought: The Fiscal Autonomy of Sub-Central Governments», OECD, *Economic Studies*. No. 43. P. 156–185.

¹⁶ Проект Закону про внесення змін до статті 168 Податкового кодексу України щодо зарахування податку з доходів фізичних осіб № 7051 від 31.08.2017 р. URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62439

¹⁷ У Мінінфраструктури обговорили необхідність створення нового механізму зарахування ПДФО до місцевих бюджетів. URL: <https://www.decentralization.ua/news/17735>

агломерації, що вимагає окремих розрахунків обсягів вигод і витрат від зміни законодавства¹⁸.

Дослідження 2021 року «Де українці живуть, працюють і сплачують податки?»¹⁹ показало, що у 75 % обстежених територіальних громадах більше половини найманих працівників працювали поза межами громади, тобто ПДФО надходив не туди, де працівник мешкає, використовує інфраструктуру й отримує публічні послуги. Це особливо характерно для приміських ТГ, де реєструється висока концентрація м'ягнкової трудової міграції до сусіднього міста. З початком повномасштабного російського вторгнення ситуація істотно змінилася – тільки за офіційними даними в Україні близько 5 млн внутрішньо переміщених осіб (далі – ВПО)²⁰, які отримують як доходи, так і послуги на територіях, відмінних від місця реєстрації. При цьому багатьом із них навіть нікуди повертатися – окремі населені пункти повністю або майже повністю знищені. Натомість громади, що прийняли найбільше ВПО, не можуть забезпечити належний рівень послуг на своїй території через брак фінансових ресурсів.

У 2014 році до доходів місцевих бюджетів було віднесено акцизний податок з реалізації суб'єктами господарювання роздрібної торгівлі підакцизних товарів (для тютюнових виробів, тютюну та промислових замінників тютюну, рідин, що використовуються в електронних сигаретах, реалізованих відповідно до пункту 213.1 статті 213 ПКУ ставка такого податку становить 5 %), а у 2020 – також 13,44 % акцизного податку з виробленого в Україні та з ввезеного на митну територію України пального (пункти 16 та 16¹ частини першої статті 64 БКУ). Необхідність внесення відповідних змін обґрунтовувалася потребою удосконалення бюджетного законодавства в рамках проведення реформи місцевого самоврядування і територіальної організації влади. Значення доходів від акцизного податку у структурі податкових надходжень бюджетів територіальних громад може суттєво відрізнятись для кожної окремої громади. У деяких малих територіальних громадах акцизний податок із пального становить суттєву частку від податкових надходжень до місцевого бюджету.

Говорячи про можливий перерозподіл податкових надходжень з метою достатнього забезпечення всіх територіальних громад фінансовими ресурсами, на нашу думку, необхідно виходити з такого.

Найперше слід зазначити, що бюджетна система України, крім названих раніше, ґрунтується на таких принципах: принцип обґрунтованості, принцип ефективності та результативності (який передбачає забезпечення якісного надання публічних послуг при залученні мінімального обсягу бюджетних коштів та досягнення максимального результату при використанні визначеного бюджетом обсягу коштів), принцип цільового використання бюджетних коштів (бюджетні кошти використовуються тільки на цілі, визначені бюджетними

¹⁸ Де українці живуть, працюють і сплачують податки – результати дослідження U-LEAD та SKL International. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/14406>

¹⁹ Де українці живуть, працюють і сплачують податки – результати дослідження U-LEAD та SKL International. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/14406>

²⁰ В Україні виплати ВПО щомісяця отримують 2,6 млн людей – Верещук. URL: <https://suspihne.media/631564-v-ukraini-viplati-vpo-somisaca-otrimuut-26-mln-ludej-veresuk/>

призначеннями та бюджетними асигнуваннями), принцип публічності та прозорості (інформування громадськості з питань бюджетної політики, складання, розгляду, затвердження, виконання місцевих бюджетів, а також контролю за їх виконанням) (стаття 7 БКУ). Отже, виключно перерозподіл податкових надходжень на користь місцевих бюджетів не вирішує проблему дефіциту коштів відповідних бюджетів – необхідно, щоб їх показники відповідали реальним потребам громади, яка має брати участь у їх формуванні, а також щоби кошти використовувалися ефективно та результативно.

По-друге, питання щодо перерозподілу податкових надходжень на користь місцевих бюджетів має вирішуватися дуже виважено. Так, у 2022 році значно зросла частка місцевих бюджетів у зведеному бюджеті України (майже до 25 %), а також спостерігався профіцит цих бюджетів, на відміну від Державного бюджету України. За даними 11 місяців 2023 року у частині доходів місцевих бюджетів спостерігається зростання порівняно із 2022 роком, і профіцит зберігається, хоча й необхідно визнати, що найбільші витрати припадають саме на кінець року (в листопаді спостерігався дефіцит, а дані за грудень 2023 року ще не розміщені)²¹. Необхідно також враховувати, що відповідно до статті 62 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» держава фінансово підтримує місцеве самоврядування, бере участь у формуванні доходів місцевих бюджетів, здійснює контроль за законним, доцільним, економним, ефективним витрачанням коштів та належним їх обліком. Вона гарантує органам місцевого самоврядування доходну базу, достатню для забезпечення населення послугами на рівні мінімальних соціальних потреб. Мінімальні розміри місцевих бюджетів визначаються на основі фінансових нормативів бюджетної забезпеченості з урахуванням економічного, соціального, природного та екологічного стану відповідних територій, виходячи з рівня мінімальних соціальних потреб, встановленого законом. Наприклад, нещодавно Кабінет Міністрів України затвердив механізм розподілу у 2024 році додаткової дотації обсягом 33,4 млрд грн. з Державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення повноважень органів місцевого самоврядування на деокупованих, тимчасово окупованих та інших територіях України, що зазнали негативного впливу у зв'язку з повномасштабною збройною агресією²². Тому, враховуючи тенденцію, навряд чи доцільним є зменшення доходів Державного бюджету на користь місцевих бюджетів.

По-третє, варто звернути увагу на іншу перспективну частину податкових доходів місцевих бюджетів – майнові податки. Недосконале адміністрування майнових податків в Україні сьогодні призводить до втрат фіскального потенціалу територіальних громад. Так, податок на майно відіграє важливу роль у формуванні податкових надходжень місцевих бюджетів у країнах ЄС. Протягом останніх двох десятиліть середнє значення частки майнових податків у загальній структурі податкових надходжень місцевих бюджетів у державах-членах ЄС становить 34,6 %. Найвищі значення цього показника зафіксовано у

²¹ Місцеві бюджети. URL: <https://openbudget.gov.ua/?budgetType=LOCAL>

²² Уряд затвердив механізм розподілу додаткової дотації місцевим бюджетам на 2024 рік обсягом понад 33 млрд грн. URL: <https://www.decentralization.ua/news/17744>

Франції – 60,2 %, Словаччині – 60,8 %, Румунії – 61,6 %, Болгарії – 62,3 %, Естонії – 80,5 %, Литві – 80,7 %, Греції – 90,2 %, Ірландії – 100 %²³. Значного реформування потребує також державне мито, яке є одним з джерел наповнення місцевих бюджетів. Диверсифікація доходів місцевих бюджетів може знизити їх залежність від ПДФО та забезпечити фінансовий ресурс для розвитку громад.

Четвертим моментом, який заслуговує на увагу, є податковий контроль. Навіть у контексті надходжень від ПДФО слід звернути увагу, що значний відсоток зайнятого населення в громадах фактично не сплачує податки, оскільки працює неофіційно: як незареєстровані самозайняті, у незареєстрованих підприємств, за усною домовленістю на неформальних робочих місцях підприємств тощо. Рівень неофіційної зайнятості помітно відрізняється між ТГ: від 28 % до майже 60 %, при цьому відсутня значима залежність між величиною цього показника та розташуванням громади (приміська чи віддалена)²⁴. Справляння цього податку на належному рівні могло би припинити дискусії щодо підвищення відсотка ПДФО, який спрямовується до місцевих бюджетів. Що стосується місцевих податків, їх адміністрування зараз покладено на Державну податкову службу України, яка не зацікавлена вживати заходи щодо їх стягнення. Як наслідок, багато територіальних громад виявляє ініціативу щодо передачі адміністрування місцевих податків до органів місцевого самоврядування, що відображено в аналітичних звітах «Діагностика системи місцевого оподаткування»²⁵ і «Дослідження проблематики майнових податків та можливостей розширення фіскальних повноважень органів місцевого самоврядування»²⁶.

Насамкінець слід зазначити, що в Україні спостерігаються значні диспропорції у розвитку регіонів – наприклад, у січні 2022 року, коли Держстатом України проводилися останні дослідження з цього приводу, середня місячна зарплата в Україні становила 14577 грн, а вище названого рівня зарплати були тільки у Донецькій та Київській областях та в м. Київ. При цьому найвища середня заробітна плата у місті Києві становила 21347 грн, тоді як найнижча, у Чернівецькій області, – тільки 11326 грн²⁷. Значно різняться за регіонами показники валового внутрішнього продукту, а також обсяги трансфертів із місцевих бюджетів до Державного. Не останню роль у ситуації, що склалася, відіграють й органи місцевого самоврядування, які, існуючи на кошти від ПДФО осіб, що зареєстровані на території ТГ, не зацікавлені в розвитку економічної діяльності або пошуку інших джерел надходжень до місцевих бюджетів.

Висновки.

²³ Пасічний М. Д. Як посилити фінансову спроможність територіальних громад? URL: https://lb.ua/blog/mykola_pasichnyi/576952_yak_posiliti_finansovu_spromozhnist.html

²⁴ Де українці живуть, працюють і сплачують податки – результати дослідження U-LEAD та SKL International. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/14406>

²⁵ Діагностика системи місцевого оподаткування. URL: <https://u-lead.org.ua/storage/admin/files/d7ee40daa7f8543c84903bb0b76b51dd.pdf>

²⁶ Дослідження проблематики майнових податків та можливостей розширення фіскальних повноважень органів місцевого самоврядування. URL: <https://www.decentralization.ua/news/16360>

²⁷ Заробітна плата у січні 2022 року. URL: <https://ukrstat.gov.ua/express/expr2022/02/21.doc>

Зміна розподілу податкових надходжень, на нашу думку, не задовольнить усі громади у достатньому фінансовому ресурсі, тим більше, поки основним джерелом таких надходжень є ПДФО, який надходить за місцем реєстрації фізичної особи. Податки мають виконувати, у тому числі, стимулюючу функцію – сприяти, зокрема, діловій активності на територіях громад. З цієї точки зору можна навіть розглянути питання про підвищення частки податку на прибуток підприємств, яка спрямовується до місцевих бюджетів. При належному розвитку бізнесу ТГ отримує вигоду не тільки від надходжень ПДФО, а і від плати за надані ліцензії, рентної плати за використання місцевих ресурсів, орендної плати тощо. Для активних територіальних громад найближчий період є сприятливим в контексті отримання грантів та технічної допомоги на розвиток, у тому числі реалізацію інфраструктурних проєктів, від міжнародних партнерів України.

Варто також розглянути можливість удосконалення адміністрування майнових податків, що дозволяють об'єктивно пов'язати податковий платіж із територіальною громадою. Майнові податки мають значний потенціал навіть при поточних ставках податків. Потребують перегляду ставки державного мита, що є одним із джерел наповнення місцевих бюджетів.

Суттєвою підтримкою для ТГ могло би стати повноцінне відновлення функціонування Державного фонду регіонального розвитку. Потребують осучаснення норми Закону України «Про засади державної регіональної політики».

Загалом же, на нашу думку, можливе реформування розподілу податкових надходжень має супроводжуватися комплексним підходом та ретельно обґрунтовуватися. У разі здійснення необґрунтованих експериментів у цій сфері дефіцит Державного бюджету може поглибитися, а збільшення доходів місцевих бюджетів не принесе реальної користі громадам. Зокрема, за умови неефективного управління місцевим бюджетом, приклади якого ми спостерігаємо навіть зараз, під час збройної агресії проти України, будь-які кошти місцевих бюджетів не будуть «достатніми». До того ж, закріплення на законодавчому рівні певних доходів не завжди означає їх реальне стягнення, – через незацікавленість центральних органів виконавчої влади у належних діях щодо стягнення місцевих податків.

*Дослідницька служба
Верховної Ради України*

*Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.